

Interview Boudewijn Richel: ‘Catharsis is voor mij het kernbegrip’

Tekst: Willemijn Salomon

Op de lagere school wist domineeszoon Boudewijn Richel al dat de wereld groter moest zijn dan het klaslokaal. ‘Als ik uit het raam keek zag ik altijd schepen langs varen met grote bergen zand en grind erop. Ze voeren door het kanaal tussen de haven van Heemstede en Het Spaarne. ‘Kon ik daar maar opspringen en meevaren’, dacht ik dan, ‘in plaats van dat ik hier vastgebonden moet zitten aan zo’n schoolbank.’ Op zijn zestiende waagde Richel de grote sprong: in zijn eentje trok hij al liftend door Iran. Na zijn eindexamen studeerde hij Germanistiek en Literatuurwetenschap. Hij werkte freelance voor uitgevers, vertrok naar Berlijn en richtte daar kort na de val van de muur in 1991 Uitgeverij Byblos op.

Boudewijn Richel

‘We gaven meteen al veel reisboeken uit, vooral over Tibet. Filosofie was ook een speerpunt. De combinatie van filosofie en handel trok me enorm aan, niet wetende hoe ingewikkeld het is om uitgever te zijn. Al die voorraden van soms wel 60.000 tot 100.000 boeken, die eindeloze stroom voorschotten die gefinancierd moesten worden. Ons eerste boek was ‘Het seksuele masker’ van Camille Paglia. Dat werd meteen een klapper. We zijn dapper doorgegaan tot 1998. Toen besepte ik dat het niet goed ging met de Duitse economie. Ik verhuisde weer naar Amsterdam en heb het ook nog een tijdje in Nederland gedaan. ‘De Chinacode ontcijferd’ uit 2006 is het laatste boek dat Byblos heeft uitgegeven. In die tijd begon ik te beseffen dat papier niet langer het juiste medium was in deze digitale wereld. Toen ben ik volledig overgestapt op het organiseren van reizen.’

Richel, nog altijd directeur van Byblos Reizen, is de initiatiefnemer tot de Amsterdamse Vakantiebeurs voor Bijzondere Reizen, waaraan 107 bijzondere en gespecialiseerde reisorganisaties deelnemen, variërend van kloosterreizen in Azië en safari’s in Afrika tot wandelreizen en poolreizen naar Antarctica. De reisbeurs richt zich specifiek op een geïnteresseerd publiek met smaak en stijl, dat zich wil voorbereiden op een bijzondere vakantie van goede kwaliteit, die echter niet perse duur hoeft te zijn. De beurs wordt opgeluisterd met muzikale optredens en paneldiscussies en speelt zich af op 7 en 8 januari in de Amsterdamse Beurs van Berlage.

Voor wie is de Vakantiebeurs voor Bijzondere Reizen bedoeld?

‘Het is een echte publieksbeurs, bedoeld voor mensen die beperkt in hun tijd zitten maar méér willen dan relaxen aan Playa del Ingles. Een van de deelnemers aan de beurs heet zelfs ‘No Beach’. Ons publiek wil 17 of 19 dagen op avontuur met behulp van een goed doordacht programma, dat rampen als niet Engels sprekende Chinezen in Tibet voorkomt, maar ook voldoende ruimte geeft en vrijlaat. We hebben uitsluitend touroperators uitgenodigd die zelf hun reizenaanbod ontwikkelen, dus zonder agenten of tussenpersonen. Dan krijg je de meest gespecialiseerde reisorganisaties met verstand van zaken, die een persoonlijke band met hun bestemming onderhouden. Vaak is er sprake van een liefdesrelatie met het product. Organisaties als Djoser en Baobab zijn groot geworden met groepsreizen, maar tegenwoordig komen daar steeds meer maatreizen bij. Individuele reizigers stellen met behulp van bouwpakketten hun eigen reizen samen. De reizen die worden aangeboden zijn vrijwel allemaal bewegende reizen. Of het nu om reizen voor groepen, alleenstaanden, ouderen of gezinnen gaat, de reizigers trekken van plek naar plek en slapen haast iedere nacht ergens anders. Dat kan variëren van een berghut in Nepal tot een tent in de Sahara of een authentiek hotel in Yemen. Je kan ook overnachten in een Ger in Mongolië, die je dan moet delen met een nomadenfamilie.’

Waarom specialiseerde Byblos Reizen zich van meet af aan in Tibet?

‘Het begon ermee dat ik zelf naar Tibet wilde, omdat ik boeddhist ben. Ondanks mijn gereformeerde opvoeding raakte ik al op mijn

negentiende geïnteresseerd in het Tibetaanse Boeddhisme, dat eigenlijk niet eens zo ver afstaat van het geloof van mijn protestantse vader. Van hem leerde ik dat je in het leven verantwoordelijk bent voor alles wat je doet en dat je niets kan afschuiven op een ander. Ik ben niet zo streng opgevoed als Jan Wolkers, die steunde onder de strenge moraal. Het geloof van mijn vader verschaft me juist de mogelijkheid om eigenzinnig en ook wel een beetje polemisch te worden. Vrijzinnig gereformeerd is eigenlijk maar een kleine stap verwijderd van de gedachte dat de wortel van de verlichting bij jezelf ligt. Doe je het fout, dan haal je je de afgrijselijkste stormen op de hals en kom je terecht in vreselijke wedergeboortes. Doe je het goed, dan bereik je wellicht het nirwana van de verlichting. Dat staat diametraal tegenover de kern van het katholicisme, animisme en andere levensovertuigingen. Nadat ikzelf door Tibet had gereisd, begon ik in 2006 individuele reizen naar dat land te organiseren en al gauw stond de telefoon roodgloeiend. Veel protestantse Nederlanders en Duitsers voelen die verwantschap.’

Wat is het belang van bijzondere reizen?

‘Als je zoals velen van ons elke dag achter de computer zit, hetzelfde werk doet, dezelfde handelingen verricht en dezelfde soort telefoontjes voert, is er weinig variatie in je leven. Je zit vast in een bepaald ritme dat enerzijds houvast geeft, maar er anderzijds voor zorgt dat je het wonderbaarlijke van het leven niet meer herkent. Op een goed moment ga je je dan toch afvragen of er niet nog alternatieve manieren van leven mogelijk zouden zijn. Dan krijg je behoefte aan iets anders, een behoefte die deels vervuld kan worden met het genieten van een boek, een toneelstuk, een concert of een cursus diepzeeduiken. Reizen is een beproefde methode om even uit de sleur, uit je dagelijkse ritme te kunnen ontsnappen. Vroeger gold de kunst als middel bij uitstek om ‘catharsis’ op te wekken, een persoonlijke reiniging die ook een rol speelt in religies. In onze postmoderne tijden is dat besef grotendeels verloren gegaan. Toch snakken we nog steeds naar allerlei soorten van geestelijke en lichamelijke reiniging. Reizen is voor mij een van de beste manieren om toch die catharsis te kunnen bereiken.’

Is de ware reiziger per definitie een romanticus?

‘Veel reizigers gaan op zoek naar wat bij ons verloren is gegaan. De vraag is dan of datgene wat zij zoeken bij ons ooit echt heeft bestaan. Woorden als ‘authentiek’, ‘bijzonder’, ‘eigen’ en ‘anders’, allemaal begrippen uit de 19e eeuwse romantiek,

komen opmerkelijk vaak voor in het reisaanbod van onze beursdeelnemers, of het nu om cultuur- of natuurreizen gaat. Ten tijde van de romantiek werden grote organisaties en industrieën als wreed beschouwd. De beste manier om je eigen individualiteit te beleven was een vlucht uit de werkelijkheid van alledag. Begrippen als ‘puur’, ‘zuiver’, ‘schoonheid’ en ‘ziel’ kwamen centraal te staan, de romanticus wilde terug naar de natuur, naar de oorsprong der dingen. Maar wie daar anno 2012 als romantische reiziger naar op zoek gaat, zal teleurgesteld raken. Want ook al razen de nomaden in Mongolië in klassieke kostuums op galopperende paarden rond, ze hebben wel allemaal een gsm op zak. En de vermeende romantiek van zo’n authentieke nomadenfamilie blijkt vaak ook ontluisterende kanten te hebben: haat en nijd, verstoten familieleden, overheersende schoonmoeders, noem maar op, alles wat mensen eigen is. Maar ook met een gsm kan iemand nog steeds op een traditionele manier naar de werkelijkheid kijken. Waar je ook heen gaat, je zal altijd te maken krijgen met een mix van oude en nieuwe culturele elementen. Dat maakt het voor mij juist extra boeiend. Het begrip ‘authentiek’ is in onze tijd een illusie geworden. Interessant is dat juist die moderne middelen een betere communicatie mogelijk maken tussen de reiziger en de lokale bevolking. Mits je jezelf daar voor openstelt natuurlijk.’

Wat is de specialiteit van Byblos Reizen?

Met Byblos concentreer ik me op landen die voor individuele reizigers ingewikkeld te bereizen en moeilijk toegankelijk zijn. Daarbij gaat mijn voorkeur gaat uit naar verre landen met een spirituele touch, of dat nu de marabouts in Mali of de boeddhistische monikken in Tibet betreft. Ook besteden we de nodige aandacht aan culturele zaken, van de muziek in Mali tot aan de lijkverbrandingen in Nepal. Voor wie niet zo goed en zo lang kan lopen, bieden we goede alternatieven. Met landrovers, paarden of zelfs kamelen kom je bijna overal. Ik raad de mensen altijd aan op reis een slaapplaats mee te nemen, want vooral in warme landen kunnen er vanuit alle hoeken en gaten enge beesten op je springen. Een enigszins ascetische houding is dan wel aan te raden. Maar vergeleken bij de tijd dat de postkoetsen door struikrovers werden overvallen en de bedden in de herbergen vol vlooiën en luizen zaten, valt het allemaal reuze mee. De kunst van het bijzondere reizen is je volledig over te geven aan wat je niet helemaal onder controle hebt. Je moet je een beetje ontdekkingsreiziger kunnen voelen. Maar waar je ook heengaat, het belangrijkste is dat je rondreist met een open mind’.

Colofon

Dit is een commerciële bijlage bij deze krant waarvan de inhoud niet onder de verantwoordelijkheid valt van de redactie.

Productie: nrc media

Vormgeving: Debby Loohuis

Accountmanager: Joost Stolwijk
M +31 (0)6 152 694 55
E j.stolwijk@nrc.nl

i.s.m. Amsterdamse Vakantiebeurs voor Bijzondere Reizen
www.vakantiebeursamsterdam.nl

nrc media